

INTEGRÁLT FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉS

A KOHÉZIÓS POLITIKA 2014 ÉS 2020 KÖZÖTT

Az EU kohéziós politikájának következő, 2014 és 2020 közötti időszakával kapcsolatos új szabályokat és jogszabályokat 2013. decemberében hivatalosan jóváhagyta az Európai Unió Tanácsa.

Ez az adatlap egyike az új szemlélet legfontosabb elemeit bemutató sorozatnak.

Tartalomjegyzék

Mit értünk integrált fenntartható városfejlesztésen?

Mi a cél?

Mi alkotja az új szemléletet?

Mi változott a 2007 és 2013 közötti időszakhoz képest?

Mik a gyakorlati hatások?

Mit értünk integrált fenntartható városfejlesztésen? [↑ A lap tetejére](#)

A városok az emberi tevékenységek és interakciók térbeli koncentrációi. Az európai gazdaság motorjai, munkahelyeket és szolgáltatásokat biztosítanak, a kreativitás és az innováció katalizátoraként működnek az egész Európai Unióban. Az EU népességének mintegy 70%-a él városias területen, és ezek a területek állítják elő az EU GDP-jének több mint kétharmadát. A városokra azonban az is jellemző, hogy itt jelentkeznek legerősebben a tartós problémák, például a munkanélküliség, a szegregáció és a szegénység, és súlyos nyomás nehezedik rájuk a környezetvédelem terén is. A városias területekre vonatkozó politikai döntések ezért az EU egészére nézve nagy jelentőségűek.

Mindinkább világos, hogy a városias területek előtt álló különféle – környezeti, gazdasági, társadalmi és kulturális – kihívások szorosan összefonódnak, ezért a városfejlesztés terén csakis integrált megközelítéssel lehet számottevő sikereket elérni. Így a városok fizikai megújítását célzó intézkedéseket olyan intézkedésekkel kell egyesíteni, amelyek elősegítik az oktatást, a gazdasági fejlődést, a társadalmi befogadást és a környezetvédelmet. Elengedhetetlen ezenkívül, hogy szoros partnerség alakuljon ki a helyi lakosok, a civil társadalom, a helyi gazdasági élet és a különböző kormányzati szintek között. A kapacitások és a helyi ismeretek kombinációja nélkülözhetetlen ahhoz, hogy felismerjék a közös megoldásokat, és széles körben elfogadott, fenntartható eredményeket érjenek el.

Ez a megközelítés napjainkban különösen fontos, ha figyelembe vesszük az európai városokat jelenleg érintő kihívások súlyosságát. Ezek a kihívások a demográfiai változásoktól kezdve a gazdasági stagnálásnak a munkahelyteremtésre és a szolgáltatások nyújtására kifejtett következményein át a klímaváltozás hatásáig terjednek. Az Európa 2020 stratégiában felvázolt intelligens, inkluzív és fenntartható társadalom kialakítása szempontjából döntő jelenségű, hogy hatásos válaszokat találjunk ezekre a kihívásokra.

Mi a cél? [↑ A lap tetejére](#)

A 2014 és 2020 közötti kohéziós politika célja olyan integrált stratégiák kialakítása, amelyek elősegítik a fenntartható városfejlesztést, ezzel erősítik a városok ellenálló-képességét, továbbá szinergia garantálása az európai strukturális és befektetési alapok által támogatott beruházások között.

Mi alkotja az új szemléletet? [↑ A lap tetejére](#)

Még átfogóbb megközelítésű integrált városfejlesztési stratégiák:

Alapelvként határozták meg, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapnak (ERFA) olyan integrált stratégiákkal kell támogatnia a fenntartható városfejlesztést, amelyek célul tűzik ki a városias területeket érintő gazdasági, környezeti, éghajlattal összefüggő, társadalmi és demográfiai problémák kezelését (az ERFA-rendelet 7. cikke). Ez az elv két dolgot jelent: kimondja, hogy a forrásokat integrált módon kell koncentrálni a városfejlesztési kihívásokkal küzdő területekre; ezzel egy időben azt is tartalmazza, hogy az ERFA által támogatott városfejlesztési projekteket integrálni kell a programok szélesebb körű céljaiba. Az EU tagállamainak törekedniük kell arra, hogy az Európai Szociális Alap (ESZA) segítségével, az ERFA-val összhangban támogassák a foglalkoztatással, oktatással, társadalmi befogadással és intézményi kapacitással összefüggő intézkedéseket, amelyek kialakítása és megvalósítása az integrált stratégiák szerint történik.

Nagyobb hangsúly a városfejlesztésre a programok szintjén:

A partnerségi megállapodásoknak és az operatív programoknak meg kell határozniuk azokat a megoldásokat, amelyek gondoskodnak róla, hogy az európai strukturális és befektetési alapokat integrált szemlélettel használják fel a fenntartható városfejlesztés céljaira, a területfejlesztés tágabb kontextusán belül. A Bizottság elvárásai szerint az ilyen városfejlesztési szemléletnek szorosan kapcsolódnia kell a szegénység által leginkább sújtott földrajzi területeknek, illetve a diszkrimináció és a kirekesztettség által legnagyobb mértékben érintett társadalmi csoportoknak az igényeit szem előtt tartó integrált megközelítéshez – ahogyan ezt a partnerségi megállapodás és az operatív programok is rögzítik.

A befektetési prioritások a városok kihívásainak leküzdésére vannak optimalizálva:

Számos, az európai strukturális és befektetési alapok által támogatott tematikus célhoz kifejezetten a városokhoz kapcsolódó beruházási prioritások tartoznak. Ilyen például a városi területek alacsony szén-dioxid-kibocsátási stratégiáinak elősegítése, a városi környezet fejlesztése, beleértve a korábbi ipari területek regenerálását és a légszennyezés csökkentését, a fenntartható városi közlekedés kialakítását, valamint a társadalmi befogadás előmozdítását az elszegényedett városi területek fizikai, gazdasági és társadalmi regenerációjának támogatásával (az ERFA-rendelet 5. cikke sorolja fel). Ezek a beruházási prioritások beépíthetők egy-egy városi terület integrált városfejlesztési stratégiájába (az ERFA-rendelet 7. cikke), illetve kiegészíthetik őket az ESZA által (az ESZA-rendelet 3. cikkében rögzített) beruházási prioritások értelmében támogatott intézkedések.

Továbbfejlesztett eszközök az integrált intézkedésekhez:

- » Az integrált területi kezdeményezés (ITI) olyan új támogatási mód, amelynek segítségével összevonhatók az egy vagy több operatív program különféle prioritási tengelyeihez kapcsolódó támogatások, hogy többdimenziós, több szektort érintő beavatkozások váljanak lehetővé. Az ITI ideális eszköz lehet a várostérségben végrehajtott integrált lépések támogatására, mert lehetővé teszi az eltérő tematikus célhoz kapcsolódó támogatások egyesítését, beleértve az ERFA, az ESZA és a Kohéziós Alap által ösztönzött prioritási tengelyek és operatív programok támogatásának egyesítését is (a közös előírásokat tartalmazó rendelet 36. cikke). Az integrált területi kezdeményezéshez az EMVA, illetve az EHA pénzügyi támogatása is hozzájárulhat.
- » A közösségi szinten irányított helyi fejlesztés (CLLD) nevű eszköz az olyan alulról felfelé építkező helyi fejlesztési stratégiákat támogatja, amelyeket minden helyben érdekelt szektor képviselőiből alakult helyi akciócsoportok készítenek el és valósítanak meg. Ez a LEADER koncepciójának kiterjesztése a városias területekre, célja a közösségi tulajdonosi szemlélet és a többszintű irányítás. A CLLD már a lakónegyedek szintjén is lehetővé teszi a szükségleteken alapuló kapacitásfejlesztési tevékenységeket, a hálózatépítést és az innováció ösztönzését, hogy a közösségek teljesen kiaknázhassák a potenciáljukat (a közös előírásokat tartalmazó rendelet 32–35. cikke).

Pénzügyi eszközök:

A tagállamokat arra ösztönözzük, hogy széles körben alkalmazzák pénzügyi eszközeiket a fenntartható városfejlesztés támogatására. A pénzügyi eszközök köre igen széles: kiterjed az összes tematikus célkitűzésre és befektetési prioritásra, valamint minden kedvezményezettre, projektekre és tevékenységekre (lásd a közös előírásokat tartalmazó rendelet 37–46. cikkét).

Elkülönített támogatás az integrált fenntartható városfejlesztésért:

Mindegyik tagállam köteles a részére allokált ERFA-források 5%-át a fenntartható városfejlesztést szolgáló integrált stratégiák megvalósítására fordítani. Az ilyen stratégiák finanszírozására számos lehetőség áll rendelkezésre:

- az új integrált területi beruházás (ITI) eszköz,
- egy-egy konkrét operatív program,
- vagy egy konkrét prioritási tengely (az ERFA-rendelet 7(2) jelű cikke).

A városi hatóságok nagyobb feladatköre:

A fenntartható városfejlesztési stratégiák megvalósítása megköveteli a feladatok bizonyos fokú delegálását a városi hatóság szintjére (az ERFA-rendelet 7(4) és 7(5) jelű cikke. Ez változhat az egyes tagállamok intézményrendszerétől függően, de a városi hatóságoknak kell felelniük legalábbis a műveletek kiválasztásáért. Minden tagállam köteles rögzíteni a partnerségi megállapodásban az azoknak a városi területeknek a kiválasztását szabályozó irányelveket, ahol végre kell hajtani a fenntartható városfejlesztéshez kapcsolódó integrált intézkedéseket, a tagállamnak továbbá meg kell határoznia az ezekre szánt hozzávetőleges keretet.

Innovatív városfejlesztési tevékenységek:

330 millió euró fog rendelkezésre állni a fenntartható városfejlesztés területén az innovatív tevékenységek támogatására (az ERFA-rendelet 8. cikkében rögzítetteknek megfelelően). Ezek között az innovatív városi tevékenységek között szerepelniük kell olyan vizsgálatoknak és kísérleti projekteknek, amelyek az elkövetkező években várhatóan fokozódó városi kihívásokra adandó új megoldásokat próbálnak ki.

Erősebb hálózatépítés:

- » A Bizottság ki fogja alakítani a városfejlesztési hálózatot, amely az európai strukturális és befektetési alapok által folyósított, az ERFA 7. és 8. cikkével (az ERFA-rendelet 9. cikkével) összhangban elköltenő támogatásban részesülő városi hatóságokból áll össze. Ez a hálózat a kapacitásépítés és -csere fórumává fog válni az új technikák és integrált beruházások területén úttörő városok között. A hálózat nem finanszírozási eszköz, hanem lehetőség a városok számára arra, hogy megosszák egymással véleményüket az említett új szemléletek használatáról.
- » Az Európai Területi Együttműködés (ETE) célkitűzésének megfelelően a városok részére kialakított csere- és oktatási programok a jövőben is kapcsolattartási lehetőségeket biztosítanak a városoknak, lehetővé téve ezáltal, hogy megosszák és kialakítsák a városfejlesztéssel kapcsolatos bevált jó gyakorlatokat (a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó ETE-rendelet 2. cikke). Konkrétabban: a városi hatóságok közötti együttműködés a pénzügyileg megerősített URBACT III program keretében fog zajlani.

Mi változott a 2007 és 2013 közötti időszakhoz képest? [↑ A lap tetejére](#)

Megerősített integrált szemlélet a városokat érintő kihívások leküzdésére:

A 2007 és 2013 közötti időszakban ez csak választható lehetőség volt, de a 2014 és 2020 közötti időszakban a városfejlesztést integrált műveleteket felvázoló stratégiák útján kell megvalósítani (az ERFA-rendelet 7. cikke). A ESZA-rendelet 12. cikke azt is rögzíti, hogy mekkora hányaddal köteles az ESZA hozzájárulni ezekhez a stratégiákhoz.

Megfelelő mértékű beavatkozásokat lehetővé tevő funkcionálisabb megközelítés:

A fenntartható városfejlesztés céljából történő beavatkozások a tagállamok definíciójának megfelelő városok és várostérségek több típusára is alkalmazhatók, ezért lehetőség nyílik az integrált tevékenységek finanszírozására a szűken vett lakókörnyezettől vagy a kerületi szinttől az olyan funkcionális várostérségekig, mint például a városrészek vagy a nagyvárosi vonzáskörzetek – beleértve a környező falusias területeket is.

Új eszközök bevezetése az integrált intézkedések előmozdítására:

Új és rugalmasabb eszközök segítik a fenntartható városfejlesztés integráltabb szemléletét, és lehetővé teszik a városfejlesztési stratégiáknak az instrumentumok és a részvétel vegyítésén alapuló végrehajtását (ilyen eszköz az integrált területi beruházás (ITI) és a Közösségi szinten irányított helyi fejlesztés (CLLD)).

Nagyobb felelősség és több lehetőség a városoknak:

A tagállamok lehetőséget biztosíthatnak a városoknak olyan teljesen integrált stratégiák kialakítására és megvalósítására, amelyek egyesítik a különböző prioritási tengelyek forrásait és az operatív programokat.

A tevékenységeket számos alap, több alap forrásaira támaszkodó operatív programok, valamint keresztfinanszírozási lehetőségek támogatják:

Az integrált városfejlesztési stratégiák megvalósítása hatékonyabbá válik azáltal, hogy lehetőség nyílik az ERFA, az ESZA és a Kohéziós Alap által finanszírozott tevékenységek egyesítésére, akár a program, akár a művelet szintjén. A műveletek egy részének (a működési programok prioritási tengelyeinek egyenként legfeljebb 10%-áig) az ERFA és az ESZA közötti keresztfinanszírozással történő támogatása továbbra is kiegészíti a több alap forrásaira támaszkodó megközelítést (a Közös előírásokat tartalmazó rendelet 98. cikke).

Mik a gyakorlati hatások?

[↑ A lap tetejére](#)

Az integrált fenntartható városfejlesztés szerves részévé vált a 2014–2020 közötti kohéziós politika stratégiai keretrendszerének. Ennek többféle gyakorlati hatása lesz az államigazgatás különféle szintjein a programok előkészítésére és megvalósítására:

- » A **támogatásban részesülő városi hatóságoknak** az ERFA 7. cikke értelmében olyan integrált városfejlesztési stratégiákat kell készíteniük, amellyel képesek szembeszállni a városuk előtt álló különféle kihívásokkal. A felelősségi körük a stratégia tényleges végrehajtására is kiterjed, ugyanis kötelező lesz ezt egy minimális szinten delegálni. Ezeknek az integrált stratégiáknak a megtervezése során tanácsos, ha a városi hatóságok használják a Európai Referenciakeret a Fenntartható Városokért (RFSC) nevű praktikus webes eszközt, amely segítséget nyújt a városoknak ezen a téren.
- » A **tagállamok** kötelesek az operatív programjaikban alapos területi elemzést adni, és erősebben koncentrálni a városokra. Azt is meg kell szervezniük, hogy bizonyos, a fenntartható városfejlesztési stratégiákkal kapcsolatos feladatokat delegáljanak a városi hatóságoknak (legalábbis a projektkiválasztást).

- » Az **Európai Bizottság**: nagyobb integrációra ösztönöz a városfejlesztés tekintetében, ezért alaposan megvizsgálja ezt az aspektust az operatív programok kiértékelése közben; erőteljesebb innovációt kíván elérni az Innovatív intézkedések nevű kezdeményezéssel; és meg kívánja erősíteni a kapacitásfejlesztést és a tapasztalatcserét a Városfejlesztési Hálózat és a pénzügyileg megerősített URBACT III. program segítségével.

További tájékoztatás

További adatlapok a kohéziós politika különféle aspektusaival kapcsolatban:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_hu.cfm

Általánosabb információk az EU regionális politikájáról:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_hu.cfm